

Отже, з одного боку, ми маємо підприємство, яке в сучасних умовах варто розглядати не стільки з позицій виконання виробничо-технологічної функції, а як організацію, яка створюється людьми, ними ж і забезпечується. І розвиток людини як працівника і власника (економічної людини) є власне ключовим в розвитку підприємства. Забезпечення усіх підсистем підприємства (організаційної, фінансово-економічної, виробничо-технічної, соціальної) можливе за умов розвитку людини-працівника. З іншого боку, такий розвиток людини-працівника можна забезпечити безпосередньо умовами і засобами підприємства як системи, а саме через задоволення різних рівнів його потреб: фізіологічних, соціальних, духовних, потреби людини-власника (див. рис. 1).

Саме відсутність такої взаємообумовленості розвитку людини-працівника та підприємства як цілісної системи на вітчизняних підприємствах призводить до деградації колективів, перевитрачання ресурсів, зниження раціоналізаторської та винахідницької діяльності, самоусунення працівників від відповідальності, неможливості та небажання кар'єрного росту, підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, підприємство виступає як динамічна, виробнича, економічна та соціальна система і його успішне функціонування в умовах існуючої конкуренції зале-

жить від взаємообумовленості як розвитку людини – носія людського капіталу, так і розвитку підприємства як керованої системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мельник Л. Г. Экономика развития / Л. Г. Мельник : монографія. – Сумы : Университетская книга, 2006. – 662 с.
2. Экономика підприємства : навч. посіб. / За ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Мельник Л. Г. Діяльність підприємства у світлі синергетики / Мельник Л. Г., Кубатко О. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/451/1/10%2882%29_18.doc.
4. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики. – М. : Норма 2001. – 572 с.
5. Мочерний С. В. Економічна теорія : підручник / Мочерний С. В., Довбенко М. В. – Видавничий центр «Академія», 2004. – 856 с.
6. Психология словарь. / Под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Политизд., 1990. – 494 с.
7. Гронська Н. С. Основи теорії гармонійних перетворень в економіці. Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Л. : Край, 2006. – 367 с.
8. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях / Кузьмінський А. І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/pedagogika/z_rozvitok_formuvannya_osobistosti.
9. Освіта – основа розвитку особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kazedu.kz/referat/173868>.
10. Мочерний С. В. Економічна теорія : навчальний посібник / Мочерний С. В. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 640 с.

УДК 658.155:004

Іванченко Д.Ф.

*аспірант кафедри економіки підприємства
Одеського національного економічного університету*

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проаналізовано актуальні проблеми управління прибутком підприємств та перспективи впровадження інформаційних технологій в процес управління. Досліджені цілі і функції системи підтримки прийняття рішень. Визначено пріоритетні напрями впровадження інформаційних технологій в практику управління українських підприємств.

Ключові слова: прибуток підприємства, інформаційні технології, управління, система підтримки прийняття рішень.

Иванченко Д.Ф. ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье проанализированы актуальные проблемы управления прибылью предприятий и перспективы внедрения информационных технологий в процесс управления. Исследованы цели и функции системы поддержки принятия решений. Определены приоритетные направления внедрения информационных технологий в практику управления украинских предприятий.

Ключевые слова: прибыль предприятия, информационные технологии, управление, система поддержки принятия решений.

Ivanchenko D.F. PROBLEMS IN APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES FOR MANAGING ENTERPRISE'S PROFITS

The article analyzes the actual problems in managing enterprise's profits and the prospects for information technologies implementation in managing process. The applications and functions of Decision Support Systems are consider. The circle of priority trends in information technologies implementation to management of Ukraine's enterprises is determined.

Keywords: Enterprise's profits, information technologies, management, Decision Support Systems.

Постановка проблеми. Підвищення прибуткової діяльності підприємств є одним з пріоритетних завдань сучасного розвитку України. Вирішення цієї задачі є комплексною проблемою, яка передбачає розроблення та реалізацію низки управлінських заходів на загальнодержавному, регіональному (обласному) рівнях, а також на рівні окремих підприємств.

В умовах економіки інформаційної епохи традиційні організаційно-економічні форми управління, що діяли у ХХ ст., вичерпали свій ресурс. Сучасний менеджмент потребує активного впровадження в процес управління нових методів, які спираються на інформаційно-комп'ютерні технології. Ці технології, що засновані на широкому застосуванні комп'ютерної техніки, «дружньому» програмному

забезпеченні, розвинутих комунікаціях, надають менеджерам можливість гнучкої й адаптивної перебування форм і способів подання інформації у процесі розв'язання задач завдяки безпосередньому спілкуванню з ЕОМ в інтерактивному режимі.

Аналізуючи еволюцію розвитку інформаційних технологій (ІТ) управління, неважко помітити, що істотний вплив на них у ХХ–ХХІ ст. оказали, з одного боку, стрімкий ріст об'ємів інформації, необхідної для прийняття рішень, ускладнення методів її обробки, а з іншого боку, вражаючи досягнення в галузі комп'ютерної техніки, периферійної апаратури, пристроїв передачі даних та телекомунікацій. Саме ці фактори обумовили зародження і розвиток нового покоління ІТ менеджменту – систем підтримки прийняття рішень (СППР), їх концептуальну орієнтацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання ІТ в управлінні підприємствами і, зокрема, їх прибутком, досліджуються у сучасній науковій літературі з наростаючою інтенсивністю. Наголосимо, що перші інформаційні системи менеджменту (ІСМ) з'явилися у великих компаніях США. Як зазначали їх засновники П. Кін і Ч. Штабель, «Концепція систем підтримки рішень розвинулася від двох головних галузей досліджень: теоретичних досліджень стосовно прийняття управлінських рішень, які проводилися в технологічному інституті Карнегі протягом кінця 50-х і початку 60-х років ХХ століття, та технічних робіт щодо створення інтерактивних обчислювальних систем, які переважно виконувалися в Массачусетському технологічному інституті (МІТ) у 60-х роках» [1, с. 47]. Результати створення та впровадження перших ІСМ були висвітлені у наукових працях співробітників, професорів бізнес-шкіл, які розробляли проект MAC у школі Sloan та систему Dartmouth у школі Tuck. Ці роботи ознаменовували у науковій літературі новий період, який визначається як період розвитку сучасних ІТ.

Теоретичні основи ІТ та їх застосування у практиці управління підприємствами знайшли своє відображення у багатьох монографіях, підручниках, статтях. Назвемо деякі з найбільш значущих робіт: М. Мортон «Системи управлінських рішень, що засновані на комп'ютерній підтримці створення рішень», Т. Джерітті «Проектування людино-машинних систем рішень: застосування до управлінського портфеля», Д. Гордон «Інформаційні системи управління: концептуальні засади, структура і розроблення», П. Кін, М. Мортон «Системи підтримки прийняття рішень: організаційна перспектива», Р. Спраге, Е. Карлсон «Побудова ефективних систем підтримки прийняття рішень» та багато інших.

У Радянському Союзі фундаментальні основи сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій були закладені у 70-80-х роках ХХ ст. видатним кібернетиком В.М. Глушковым [2]. Подальший розвиток вони отримали у працях таких вчених, як С.П. Капиця [3], А.П. Колмогоров [4], В.С. Немчинов [5], А.Д. Урсул [6] та інші.

Великий вклад у розвиток інтелектуального забезпечення СППР, що засновано на формалізації процесу управління, зробили такі вчені, як Льюс, Райф, Блекуелл, Гіршік, Фішборн, Беллман, В. Леонтьєв, Дж. Нейман, Л. Канторович, Дж. Данціг та інші науковці. У своїх роботах вони розробляли фундаментальні проблеми теорії прийняття управлінських рішень в багатьох аспектах, досліджували складові елементи процесу вибору рішень, застосовували економіко-математичні методи та моделі для розв'язку

складних проблем виробництва, оброблення економічної інформації управління тощо.

Останнім часом багато авторів присвячують свої дослідження методам нечіткого моделювання, заснованим на поняттях теорії нечітких множин і нечіткої логіки, на Fuzzy технологіях, теорії можливостей, штучному інтелекту. За останні десятиліття ці напрями отримали широкий розвиток в роботах Танаки, Суджено, Гейнеса, Хироти, Хисдала, Хеле, Гудмена, Кампа де Ферье, Кофмана, Кедела, Клемента, Мидзумото, Негойци, Ралеску, Сметса, Ягера та інших.

Серед праць вітчизняних вчених, присвячених перегляду систем управління в умовах зростаючого використання ІТ при здійсненні управлінських процесів, що дозволяють спростити й оптимізувати взаємодію між розрізненими організаційними елементами, важливе значення мають роботи С.І. Бая [6], О.В. Виноградової [7], Т.І. Лепейко, А.В. Котлика [9], В.Ф. Ситника [10] та інших.

Отже, з проведеного аналізу літературних джерел можна зробити висновок, що розробка автоматизованих СППР та їх впровадження в практику управління відноситься до актуальних науково-методичних та практичних проблем. Проте багато аспектів цих проблем залишаються нерозкритими і потребують подальшого дослідження як на теоретичному, так і особливо на практичному рівні.

Постановка завдання. На основі викладеного основну мету дослідження можна сформулювати наступним чином: висвітлення базових орієнтирів в розвитку інформаційних технологій та перспектив їх впровадження в управління прибутком українських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення інформаційного суспільства, прогресуюча складність економічних відносин суттєво змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування сучасних підприємств, зміст їхньої діяльності. Нові умови господарювання висувають в якості першочергових завдань вдосконалення якості системи управління підприємств на основі впровадження сучасних інформаційних технологій, реалізації заходів щодо оптимізації структури управління на базі застосування систем підтримки прийняття рішень, підвищення кваліфікації кадрів у галузі застосування сучасних методів управління. Впровадження СППР у процес управління підприємством дозволяє забезпечити всі ієрархічні рівні системи управління як необхідною інформацією для прийняття ефективних рішень, так і інтелектуальним забезпеченням для наукового обґрунтування рішень. Завдяки застосуванню ІТ управління набуває інтегрованості, гнучкості та інформативності.

Як свідчить досвід управління зарубіжними фірмами, швидкий розвиток та широке розповсюдження СППР зумовлено наступними об'єктивними проблемами сьогодення [10, с. 22-23, 11]:

- унікальність, нестандартність, неповторність ситуацій вибору рішень, що пов'язано з динамічністю навколишнього середовища;
- стрімке зростання кількості і об'ємів інформаційних потоків, необхідність обліку і урахування великої кількості різномірних факторів і вимог, що пояснюється складністю зовнішнього і внутрішнього середовищ;
- невизначеність умов прийняття рішень, неповнота інформації по конкретним факторам, неможливість кількісного вимірювання окремих чинників;
- ускладнення завдань, які розв'язуються щоденно і на перспективу, зростання важливості на-

слідків рішень, що пов'язано з розвитком суспільства, економіки та ринкових відносин;

- посилення відповідальності за прийняття управлінських рішень, що обумовлює необхідність ретельного і всебічного обґрунтування економічних рішень, тощо.

Завдяки швидкості обробки даних та науковому обґрунтуванню управлінських рішень, СППР сприяє прийняттю ефективних рішень на всіх стадіях процесу управління (цілевиявлення, розроблення й прийняття рішень, організації виконання прийнятих рішень та контролю за їх виконанням). Впровадження ІТ є тим інструментом, що дозволяє підвищити рівень ефективності управління підприємством на базі створення єдиного інформаційного простору, яке містить інформацію про швидкі зміни потреб ринку, конкурентоспроможність продукції підприємства, його виробничі можливості, заходи контролю за виконанням планів, економією ресурсів тощо.

На жаль, слід відзначити, що українські підприємства мають незначний досвід впровадження ІТ в процес управління. Таке становище пояснюється відсутністю належного фінансування, браком кваліфікованих кадрів, низькою компетентністю менеджерів щодо застосування сучасних ІТ. Теперішня кваліфікація управлінського апарату основної маси вітчизняних підприємств робить не реальним перенесення і впровадження розробленої на Заході складної аналітичної технології економічного управління, що базується на інформаційно-комп'ютерних технологіях, розгалужених інтернет-комунікаціях, сучасних економіко-математичних засобах інтелектуальної обробки даних.

З точки зору автора, перспективним напрямом підвищення рівня ефективності економічного управління є створення такої інформаційно-аналітичної бази моделей СППР, яка дозволила б оснастити менеджерів простим, наочним, але досить точним інструментарієм, необхідним для вирішення широкого кола завдань управління. Ця база, крім загальних моделей управління, повинна включати моделі, адаптовані до проблем управління підприємствами конкретної галузі і навіть певного підприємства.

З точки зору практичного застосування, така база моделей СППР повинна стати аналітичним інструментарієм, який дозволив би без проведення складних математичних викладок [13, с. 30].

- прискорити процес знаходження найбільш доцільних рішень, що забезпечують досягнення необхідної прибутковості та ефективності;

- прогнозувати ефективність випуску продукції в короткотерміновій і середньотерміновій перспективі;

- оптимізувати процеси формування прибутку при проведенні основної, інвестиційної та фінансової діяльності, забезпечити пріоритетність і послідовність платежів за критерієм їхнього впливу на кінцевий рівень прибутку;

- проводити оцінку прибутковості (або збитковості) виробництва продукції при змінах основних економічних факторів;

- запобігати прийняттю нераціональних і помилкових рішень.

Крім того, слід підкреслити, що цей інструмент управління не може бути розрізним набором методів, моделей, методик, що знаходяться у відриві від реальних задач виробництва, він повинен утворювати комплексну систему управління, яка на підставі системності охоплює всі аспекти, фактори формування і розподілу прибутку конкретного підприємства. Впровадження такого інструментарію дозволило б

підприємству зберегти значні грошові кошти, отримати додатковий прибуток.

Зазначимо, що хоча процес впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в управління більшості вітчизняних підприємств перебуває у фазі свого зародження, сучасні умови техноглобалізму, трансформаційні процеси в Україні, гостра конкуренція сприяють розширенню послуг галузі ІТ. Незважаючи на кризу 2009 р., яка спричинила спад у всіх галузях, у тому числі і в ІТ, український ринок ІТ має стійку тенденцію до зростання. Цю тенденцію демонструють наступні статистичні дані: у 2010 р. вітчизняний ринок ІТ збільшився на 35%, у 2011 р. – на 40%, у 2012 р. його вартість склала 4,62, а у 2013 р. – 4,78 млрд дол. США [12].

З точки зору нашого дослідження, доцільно окремо розглянути загальні цілі і функції, які виконують СППР при управлінні підприємством, а також спеціалізовані, спрямовані на управління прибутком.

До найбільш важливих загальних цілей і функцій СППР відносяться:

- вдосконалення процесу управління підприємством на базі забезпечення всіх ієрархічних рівнів системи управління як своєчасною, достовірною та повною інформацією для прийняття ефективних рішень, так і інтелектуальним забезпеченням для наукового обґрунтування рішень;

- сприяння підвищенню ефективності управлінських рішень на основі комплексного аналізу широкого діапазону даних, автоматизації процесів обробки інформації за допомогою застосування сучасних інформаційних технологій і електронно-обчислювальних засобів;

- підвищення продуктивності праці ОПР, їх здатності розв'язувати більше проблем за короткий період та приймати якісніші рішення за допомогою арсеналу інструментальних засобів СППР;

- застосування нових методів у розв'язуванні детермінованих, неструктурованих або слабо структурованих проблем на основі використання як традиційних економіко-математичних методів і моделей, так і новітніх Fuzzy технологій, ІТ, сучасних електронно-обчислювальних і комунікаційних засобів, формулювання та створення нових знань за допомогою аналізу і розпізнавання проблем;

- забезпечення ОПР новими можливостями у зборі інформації, деталізованому обробленні інформації (drill-down), виділенні окремих фрагментів або зрізів (slice і dice), наочному графічному і схематичному відображенню внутрішніх та зовнішніх даних, тощо.

Перед тим як розглянути спеціалізовані задачі управління прибутком, зазначимо, що для управління прибутком підприємства потрібно знати не тільки тенденції та закономірності його зміни, основні джерела отримання, але і всю множину взаємозв'язків і взаємодій факторів, що формують рівень прибутку, спрямованість і синергійний ефект їх дії, а також економічні закони, причинно-наслідкові зв'язки, які лежать в основі функціонування підприємств. Чим детальніше досліджено все це різноманіття, тим ефективніше можна керувати процесом формування, розподілу і використання фінансових результатів, отриманих в результаті операційної, інвестиційної, фінансової сфер діяльності підприємства.

Забезпеченню високого рівня управління прибутком сприяє науково обґрунтована методика управління прибутком, яка є сукупністю прийомів і способів, що засновані на застосуванні загальноекономічних та економіко-математичних методів. Формалізовані методи управління об'єднують методи класичного та

неформального аналізу, що спираються на експертні процедури, експериментальні системи, методи нечіткого моделювання, а також інші методи. Завдяки їм розв'язуються детерміновані задачі, приймаються рішення в умовах ризику та невизначеності. На основі застосування СППР розв'язуються логічні моделі системи управління бізнес-процесами: вихідна («як є») та удосконалена («як повинно бути»).

Спеціалізовані задачі СППР в управлінні прибутком спрямовані на підтримку прийняття своєчасних ефективних рішень на усіх рівнях управлінської ієрархії з метою підвищення прибутковості підприємств, забезпечення їх сталого розвитку, життєдіяльності та конкурентоспроможності, розроблення стратегії конкурентної боротьби на внутрішніх і зовнішніх ринках. Ці задачі полягають у:

- системному комплексному всебічному аналізу економічних процесів і чинників впливу на бізнес-процеси підприємства та формування на цій основі програми сталого економічного розвитку підприємства;

- точному і своєчасному прогнозуванні та плануванні можливих напрямків формування прибутку на базі науково обґрунтованих показників економічної ефективності діяльності суб'єктів господарювання;

- оптимізації процесів постачання з метою якісного та вчасного забезпечення процесу випуску продукції, максимізації виробництва і реалізації продукції за рахунок ефективного використання всіх ресурсів, складанні мережених графіків виконання окремих комплексів робіт, мінімізації витрат на транспортування та збут продукції, раціональному управлінні запасами підприємства та інших заходах оптимального управління;

- чіткому моніторингу розвитку діяльності підприємства у часі на основі автоматичних розрахунків показників ефективності, оперативному аналізі відхилень від заданого плану;

- запобіганні господарським та фінансовим ризикам, на основі застосування інтелектуального забезпечення СППР;

- здійсненні контролю і регулювання процесів розподілу та використання прибутку за статтями доходів;

- виборі прибуткових науково-дослідних проєктів, ефективної експлуатації різних підсистем підприємства (інформаційних, технічних, виробничих, організаційно-економічних та ін.) тощо.

Але слід підкреслити, що, незважаючи на широке коло управлінських проблем, які можуть бути розв'язані за допомогою СППР, не треба перебільшувати їх можливості. Ці системи не завжди можуть дати те, що необхідно менеджерам, а тим більше – замінити ОПР у процесі прийняття рішень.

Висновки з проведеного дослідження. У сучасній системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємств проблеми формування розподілу та використання прибутку займають провідне місце. За допомогою впровадження СППР інформація про формування прибутку від основної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства перетворюється у систематизовану сукупність напрямів розподілення прибутку у визначених пріоритетах з метою забезпечення прибуткової діяльності підприємства, досягнення оптимального рівня ліквідності та оптимізації грошових потоків.

Забезпечення високої економічної ефективності функціонування підприємств в умовах постіндустріального інформаційного середовища, яке характеризується високим ступенем невизначеності господар-

ських ризиків, гострою конкурентною боротьбою, прискореними темпами впровадження досягнень науково-технічного прогресу та іншими конфліктними викликами, потребує змінення науково-методичного апарату управління підприємствами в цілому та їх прибутковістю зокрема. Сучасна система управління повинна постійно висвітлювати базові орієнтири підвищення економічної ефективності усіх видів діяльності підприємства, прораховувати перспективи його прибуткового функціонування, оцінювати ймовірність ризиків, що можуть виникнути при застосуванні певних управлінських дій, забезпечувати економічну безпеку, виявляти резерви, які сприяють підвищенню результативності і конкурентоспроможності бізнесу, тощо.

Ці проблеми можуть бути вирішені тільки за умови застосування в процесі управління СППР, заснованої на системному, комплексному аналізі економіки підприємства, точному і своєчасному прогнозуванні можливих напрямів розвитку, ефективному плануванні прибутковості підприємства з урахуванням етапів життєвого циклу підприємства.

Зазначимо, що розробка СППР відноситься до досить складних науково-методичних та практичних проблем. Впровадження СППР в процес управління вимагає поетапної розробки і розвитку сукупності всіх забезпечуючих її підсистем: технічної, математичної, програмної, інформаційної, організаційної. Застосування СППР в управлінні вітчизняними підприємствами обмежене певними перешкодами, до яких відносяться [14, с. 257]:

- якість техніки, організація її обслуговування та ремонту;
- інтегрування інформаційних процесів;
- навчання персоналу;
- технологічні зміни в процесах, пов'язаних з обробкою і використанням інформації на місцях;
- ціна ПК і периферійного обладнання, засобів комунікації;
- програмне забезпечення.

Однак для забезпечення високої економічної ефективності функціонування підприємств в умовах постіндустріального інформаційного середовища необхідно подолати перешкоди, які постають перед підприємствами України в процесі застосування ІТ. Стала тенденція до стрімкої інформаційної інтенсифікації у всіх сферах управління підприємствами на основі застосування ІТ відкриває широкі можливості для переходу до процесного управління, що поступово замінює управління на основі ієрархічних структур, дозволяє зробити підприємства більш гнучкими та керованими. Застосування СППР дозволяє сформувати і організувати систему бізнес-процесів підприємства, встановити раціональні взаємозв'язки між усіма елементами бізнес-системи, а також забезпечити високий ступінь керованості.

Відзначимо, що впровадження ІТ розкриває перед підприємствами, які хочуть підвищити економічну ефективність своєї роботи та зміцнити конкурентні позиції, широкі можливості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Keen, P. G. W. and M. S. Scott Morton. Decision Support Systems: An Organizational Perspective. Reading, MA : Addison-Wesley, Inc., 1978.
2. Сергієнко І. Провісник інформаційного суспільства. Дзеркало тижня. – 6.09.2013. – № 32. – С. 11.
3. Капица С. П. Информационное развитие общества, демографическая революция и будущее человечества. – М. : Никитский клуб-Римский клуб, 2006. – 80 с.

- Колмогоров А.Н. Теория информации и теория алгоритмов. Избранные труды. – М. : Наука. 1987. – 303 с.
- Немчинов В.С. Экономическая информация. – М. : Наука, 1967. – 190 с.
- Урсул А.Д. Информация. Методологические аспекты. – М. : Наука, 1971. – 296 с.
- Бай СІ. Розвиток організації: політика, потенціал, ефективність : монографія. – К. : КНТЕУ, 2009. – 280 с.
- Виноградова О. В. Реінжиніринг бізнес-процесів у сучасному менеджменті : монографія. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 196 с.
- Лепейко Т.І., Котлик А.В. Реінжиніринг бізнес-процесів : навч.-практ. посібник у схемах і табл. – Харків : ХНЕУ, 2009. – 80 с.
- Ситник В.Ф. Системи підтримки прийняття рішень : навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2009. – 614 с.
- Исаев Г. Н. Информационные системы в экономике : электронный учебник. Электрон. дан. – М. : Издательство «Омега-Л», 2010.
- [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.world bank.org / esa/Russian/.
- Денисов А.Ю., Жданов С.А. Экономическое управление предприятием и корпорацией. – М. : Изд. «Дело и Сервис», 2002. – 416 с.
- Кривов'язюк І.В., Кулик Ю.М. Проблеми застосування ІТ в управлінні логістичною системою підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 12(150). – С. 254-262.

УДК 338.3:621.002

Извекова І.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Національної металургійної академії України*

НАПРЯМИ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗДЕФЕКТНОГО ВИРОБНИЦТВА

Стаття присвячена обґрунтуванню основних напрямів зменшення витрат машинобудівного підприємства за рахунок забезпечення бездефектного виробництва. Шляхом застосування діаграми взаємозв'язку мети й задач з її досягнення виділено три головні напрями дослідження: удосконалення системи контролю якості продукції; удосконалення методичного підходу до мотивації робітників до бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування за рахунок відшкодування втрат від браку, визначених на підставі результатів контролю; удосконалення відповідної інформаційної бази. Реалізація досліджень за цими напрямками дозволила удосконалити організаційно-економічний механізм забезпечення бездефектного виробництва.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, витрати машинобудівного підприємства, втрати від браку, бездефектне виробництво, управлінські процедури, мотивація основного виробничого персоналу, відшкодування втрат від браку.

Извекова И.Н. НАПРАВЛЕНИЯ СНИЖЕНИЯ ЗАТРАТ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА СЧЕТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗДЕФЕКТНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Статья посвящена обоснованию основных направлений снижения затрат машиностроительного предприятия за счет обеспечения бездефектного производства. Путем применения диаграммы взаимосвязи цели и задач по ее достижению выделены три главных направления исследования: совершенствование системы контроля качества продукции; совершенствование методического подхода к мотивации работников к бездефектному производству на предприятиях машиностроения за счет возмещения потерь от брака, определенных на основании результатов контроля; усовершенствование соответствующей информационной базы. Реализация исследований по этим направлениям позволила усовершенствовать организационно-экономический механизм обеспечения бездефектного производства.

Ключевые слова: организационно-экономический механизм, затраты машиностроительного предприятия, потери от брака, бездефектное производство, управленческие процедуры, мотивация основного производственного персонала, возмещение потерь от брака.

Izviekova I.M. THE WAYS TO REDUCE EXPENSES OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES BY ENSURING DEFECT-FREE PRODUCTION

The article is devoted to justification of the main ways to reduce expenses of machine-building enterprises by ensuring defect-free production. By using the diagram of goals and objectives to achieve it is allocated three main areas of research: improvement of quality control system; improvement the motivating system for machine-building workers to manufacture a defect-free product by reimbursement of loss due to manufacturing defects, which are defined on the basis of results of quality control; improvement of the relevant information base. Implementation of research in these areas has allowed to improve organizational and economic mechanism of ensuring defect-free production.

Keywords: organizational and economic mechanisms, expenses of machine-building enterprises, losses due to manufacturing defects, defect-free production, managerial procedures, motivating the essential production personnel, reimbursement of loss due to manufacturing defects.

Постановка проблеми. У сучасних кризових економічних умовах підприємство повинно прагнути не тільки підтримки свого існування, але й стабільної діяльності, що багато в чому залежить від конкурентоспроможності продукції, яку воно випускає. Повною мірою ця проблема актуальна й для підприємств машинобудування, що є одним з провідних видів економічної діяльності України. Для машинобудівного підприємства конкурентоспроможність

продукції найбільшою мірою визначається її якістю, відсутністю браку, що виявляється у споживача, та пов'язаними з цим рекламаціями. У машинобудуванні поняття «якість продукції», «бездефектне виробництво» та «брак» тісно пов'язані: деталі та складальні одиниці, з яких збирається виріб, можуть бути тільки або придатними, або являти собою брак, оскільки придатна продукція повинна відповідати державним стандартам чи технічним умовам.